

Na osnovu člana 4. Odluke o uvođenju preventivne vakcinacije goveda protiv bolesti kvrgave kože (broj 01-1-02-924-1/18 od 13.03.2018. godine) Ured za veterinarstvo BiH donosi

PROGRAM

PREVENTIVNE VAKCINACIJE GOVEDA PROTIV BOLESTI KVRGAVE KOŽE U BOSNI I HERCEGOVINI

1. OBRAZLOŽENJE

Bolest kvrgave kože je jedna od ekonomski najznačajnijih virusnih bolesti sa prekograničnim efektom, koja se prvenstveno javlja kod goveda svih starosnih kategorija. Iako nije zoonoza, odnosno ne prenosi se na ljude, ova bolest uzrokuje značajne ekonomske štete kao rezultat smanjenja mliječnosti kod životinja, pojave pobačaja, steriliteta, oštećenja kože i posljedično obustave međunarodnog prometa, zbog čega predstavlja ozbiljnu prijetnju mljekarskom i stočarskom sektoru u zemlji. Iako mehanizmi prenosa bolesti nisu u potpunosti definisani, primarnim se smatra prijenos putem vektora.

Bolest kvrgave kože je virusno oboljenje goveda koje je endemično u većini afričkih zemalja, ali se do sada nikada nije javljala na području Bosne i Hercegovine, niti u zemljama u regionu. Prvi slučaj bolesti na području Europe je zabilježen u 2015. godini, nakon čega se proširio na skoro sve države Balkana. Kao dodatna mjera prevencije i suzbijanja bolesti, sve države u kojima je prijavljena bolest su se odlučile za provođenje vakcinacije goveda, uključujući i susjedne države Srbiju i Crnu Goru. Takođe, u cilju sprečavanja unosa bolesti, Hrvatska je u 2016. godini započela sa vakcinacijom protiv bolesti kvrgave kože iako nisu imali slučajeve bolesti.

Budući da u Bosni i Hercegovini u 2016. godini nije bilo potvrđenih slučajeva bolesti kvrgave kože, ona je ostala jedina država u regiji koja te godine nije počela sa vakcinacijom

Na osnovu navedenog, Bosna i Hercegovina je uvela preventivnu vakcinaciju goveda protiv bolesti kvrgave kože u 2017. godini, kada su uvedene zone vakcinacije A, B i C. Na osnovu Programa preventivne vakcinacije goveda protiv bolesti kvrgave kože u Bosni i Hercegovini (broj 02-4-27-20-191-8/17 od 30.3.2017. godine i broj 02-4-27-20-191-28/17 od 26.07.2017. godine), vakcinacija je provedena u zonama A i B vakcinacije.

Na osnovu preporuka Grupe eksperata za bolest kvrgave kože za Jugoistočnu Evropu, Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine je u saradnji sa nadležnim tijelima entiteta i Brčko distrikta BiH odlučio nastaviti provođenje preventivne vakcinacije u zoni A vakcinacije sa neiskorištenim vakcinama in prethodne godine.

2. GEOGRAFSKA POKRIVENOST

Vakcinacija će se provesti u zoni A vakcinacije. Detaljan plan vakcinacije po opštinama, pripremljen od strane nadležnih tijela entiteta, je naveden u Prilogu I. ovog Programa.

3. VRSTA I STAROST ŽIVOTINJA

Sva goveda i divlji preživari u zatočeništvu, neovisno od njihovog spola, starosti i proizvodnog statusa moraju biti vakcinisana.

Vakcinacija gravidnih životinja vrši se u skladu sa uputstvom proizvođača.

Novorođene jedinke od vakcinisanih životinja moraju biti vakcinisane u dobi ne starije od 6 mjeseci.

Sve životinje iz uvoza koje nisu vakcinisane protiv bolesti kvrgave kože moraju biti vakcinisane za vrijeme trajanja karantina.

Vakcinacija se vrši u skladu sa uputstvom proizvođača.

4. TRAJANJE KAMPANJE

Kampanja vakcinacije goveda protiv bolesti kvrgave kože će se provesti u periodu prije sezone aktivnosti vektora i izlaska goveda na ispašu i trajat će do kraja sezone aktivnosti vektora (april-oktobar).

5. ZABRANA KRETANJA I KARENCA

Iako su vakcinisana goveda zaštićena od kliničkih znakova bolesti, nisu nužno zaštićena i od infekcije, a takođe ne razviju sve vakcinisane životinje zaštitni imunitet. Radi toga, kako bi se rizik sveo na najmanju moguću mjeru, dozvoljava se kretanje vakcinisanih životinja nakon što od vakcinacije prođe najmanje 28 dana, što je najduže razdoblje inkubacije za bolest kvrgave kože, pod uslovom da

- dolaze sa imanja na kojem su sve ostale prijemčive životinje vakcinisane najmanje 28 dana prije kretanja
- sve životinje na imanju porijekla su klinički pregledane na dan utovara i nisu pokazivale nikakve kliničke simptome bolesti kvrgave kože.

Kretanje vakcinisanih životinja može se dozvoliti i u periodu kraćem od 28 dana nakon vakcinacije uz odobrenje nadležnog veterinarskog inspektora.

Izuzetno od navedenih odredbi goveda se mogu uputiti na klanje 7 dana nakon provedene vakcinacije, odnosno u skladu sa uputstvom proizvođača.

6. EVIDENCIJA VAKCINISANIH ŽIVOTINJA I IZVJEŠTAVANJE

Prilikom vakcinacije, potrebno je izvršiti kontrolu da li su goveda označena u skladu sa odredbama Pravilnika o označavanju i kontroli kretanja životinja u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 13/10, 79/10, 25/11, 103/11, 41/12, 52/15, 2/16 i 66/16).

Ukoliko nisu, sva goveda prije vakcinacije moraju biti na licu mjesta označena u skladu sa navedenim Pravilnikom.

Obrasce za provođenje vakcinacije će osigurati nadležna tijela entiteta i Brčko distrikta BiH svako za područje svoje nadležnosti. U obrascima moraju biti uneseni najmanje sljedeći podaci: ime i prezime vlasnika, ID broj imanja, mjesto, nadležna veterinarska organizacija, ID broj životinje, dob, spol, kategorija, razlog eventualnog ne provođenja vakcinacije i datum vakcinacije. Prijedlog izgleda obrasca nalazi se u prilogu III ovog Programa.

Jedna kopija obrasca iz Priloga III dostavlja se Uredu – Agencija za označavanje životinja radi pripreme izvještaja za donatore. Agencija za označavanje životinja će u AIMCS iz dostavljenih kopija obrazaca uvrštavati podatke o vakcinaciji svake pojedinačne životinje.

Izvještavanje o provedenoj vakcinaciji prema nadležnim tijelima entiteta i Brčko distrikta i Uredu vrše veterinarske organizacije na pojedinačnim obrascima iz priloga III i zbirno u elektronskom formatu na obrascima iz Priloga IV svake sedmice

Ured za veterinarstvo BiH će o početku vakcinacije obavijestiti sve susjedne države, Evropsku Komisiju i OIE.

U slučaju pojave nuspojava nakon vakcinacije u skladu sa tačkom 8. ovog programa, nadležna veterinarska organizacija je dužna odmah obavijestiti nadležnog veterinarskog inspektora koji o tome obavještava nadležna tijela entiteta i Brčko distrikta BiH i Ured

7. PROVOĐENJE VAKCINACIJE

Vakcinaciju goveda obavezne su za područje svoje nadležnosti i u skladu sa dodsijeljenim količinama vakcina provoditi veterinarske organizacije navedene u prilogu I ovog Programa.

Vakcinišu se samo zdrave životinje.

Tokom provođenja vakcinacije, vakcina se mora držati u hladnom lancu, a vakcinaciju je potrebno isplanirati tako da se cijelo pakiranje iskoristi što je više moguće. Jednom otvoreno pakiranje se smije koristiti samo u skladu sa uputstvom proizvođača.

Prilikom provedbe vakcinacije, veterinarska organizacija je dužna upozoriti vlasnika životinja na obveznu prijavu uginuća ili pobačaja životinje ili pojave neželjenih reakcija kod životinja.

Prilikom prevoza, skladištenja i upotrebe vakcina tokom rada na terenu, veterinarske organizacije su dužne da poštuju zahtjeve u pogledu hladnog lanca, da zaštite vakcine od svjetlosti i toplote, te da ne zamrzavaju ili čuvaju razrijeđene vakcine, a u skladu sa uputstvom proizvođača

Obavezno je korištenje rukavica i jedne šprice za svako gazdinstvo, kao i jedne igle za svaku vakcinisanu životinju.

Nakon izvršene vakcinacije na gazdinstvu, bočice, korišteni potrošni materijal treba bezbijeđno odložiti i provesti dezinfekciju obuće i svih drugih kontaminiranih predmeta.

Broj upotrijebljenih doza treba da bude jednak broju vakcinisanih životinja, uz odgovarajući rastur vakcine (do 5%).

8. POSTUPANJE U SLUČAJU SUMNJE NA BOLEST I NUSPOJAVA NAKON VAKCINACIJE

Kod vakcinisanih životinja mogu se javiti slijedeće neželjene reakcije:

- Pad mliječnosti
- Otekline na mjestu aplikacije koja može biti temperirana
- Pojava urtikarija na koži
- Pojava potkožnih čvorića koji mogu biti vidljivi ili se palpiraju
- Porast tjelesne temperature
- Otežano kretanje životinja

Navedeni klinični simptomi su sporadični i nakon određenog vremena se povlače.

S obzirom da na temelju kliničkih znakova bolesti kvrgave kože kod vakcinisanih životinja nije moguće utvrditi da li je posljedica reakcije divlji ili vakcinalni soj virusa, životinje koje ispolje kliničke znakove bolesti kvrgave kože, a koji se u roku od 14 dana nakon pojave ne počnu smanjivati ili povlačiti, potrebno je uzorkovati na način da se uzorkuje minimalno 2 ml krvi sa antikoagulansom i uzorke krvi uz detaljnu anamnezu i napomenu da se radi o vakcinisanim životinjama. Ukoliko su klinički znakovi praćeni promjenama na koži, uz uzorak krvi potrebno je uzeti i dio kože (ukoliko je došlo do lezije čvorića), a ako nisu uz uzorak krvi potrebno je uzeti bris nosne sluzokože.

Svaki pobačaj nastao u razdoblju do 14 dana nakon vakcinacije, uzeće se u obzir kao moguća nuspojava vakcinacije protiv bolesti kvrgave kože, ukoliko se laboratorijskim ispitivanjem ne utvrdi razlog pobačaja. Po prijavi pobačaja potrebno je uzeti odgovarajući uzorak i to: vaginalni bris, posteljicu, lohije, pobačeni fetus ili uzorak krvi.

Svako uginuće nastalo nakon pojave kliničke slike koja je nastala u razdoblju od 48 sati nakon vakcinacije, uzeće se u obzir kao moguća nuspojava vakcinacije protiv bolesti kvrgave kože, ukoliko se laboratorijskim ispitivanjem ne utvrdi drugi razlog.

U slučaju sumnje na pojavu bolesti kod ne vakcinisanih životinja, kao i životinja koje su vakcinisane, ali su se znakovi bolesti pojavili nakon isteka roka u kojem se isti mogu javiti kao posljedica odgovora na vakcinaciju uzimaju se uzorci kako je opisano u tekstu iznad

Svi uzorci navedeni u ovoj tački se dostavljaju u jednu od slijedećih laboratorija:

- Veterinarski fakultet u Sarajevu
- Veterinarski institut Republike Srpske „dr Vaso Butozan“, Banja Luka

9. NADZOR

Nadzor nad provođenjem vakcinacije vrše nadležni veterinarski inspektori. Nadležni veterinarski inspektori vrši nadzor nad provođenjem vakcinacije, što podrazumjeva skladištenje vakcina, plan vakcinacije, prevoz vakcina, održavanje hladnog lanca, rukovanje i manipulaciju vakcinama i preostalim količinama vakcina, odnosno vođenje evidencije.

10 VAKCINA

Vakcinacija se može provoditi isključivo homolognim atenuiranim vakcinama navedenim u tabeli ispod:

Naziv vakcine	Vrsta i soj	Proizvođač
Lumpy skin disease vaccine for cattle	Živa atenuirana vakcina protiv bolesti kvrgave kože (Neethling soj)	Onderstepoort Biological Products, Južna Afrika
Lumpyvax	Živa atenuirana vakcina protiv bolesti kvrgave kože (SIS tip)	MSD Animal Health, Intervet, Južna Afrika
Bovivax LSD	Živa atenuirana vakcina protiv bolesti kvrgave kože (Neethling soj)	MCI Sante Animale, Maroko

Za provođenje vakcinacije u zoni A koristiće se živa atenirana vakcina soja Neethling proizvođača Onderstepoort Biological Products (OBP) donirana iz Banke vakcina Evropske unije i vakcina Lumpyvax proizvođača MSD Animal Health nabavljena iz sredstava donacije SIDA.

11. SKLADIŠTENJE I DISTRIBUCIJA VAKCINE

Ured za veterinarstvo BiH će putem odabranog ugovarača vršiti distribuciju vakcina prema veterinarskim organizacijama u količinama navedenim od strane nadležnih tijela entiteta i Brčko distrikta BiH.

Distribuciju vakcina prema veterinarskim organizacijama u Republici Srpskoj će izvršiti Veterinarski Institut Republike Srpske „Dr Vaso Butozan“ (u daljem tekstu: Institut) prema zahtjevu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske, a Ured za veterinarstvo BiH će putem odabranog ugovarača vršiti distribuciju vakcina prema Institutu.

Odabrani ugovarač i Institut su dužni prilikom dostavljanja vakcina prema veterinarskim organizacijama evidentirati sljedeće podatke:

Rb.	Opština	Veterinarska organizacija	Isporučena količina	Seriya vakcine	Datum isporuke

Ukoliko veterinarska organizacija ne iskoristi u potpunosti svu količinu dodjeljene vakcine, dužna je o tome obavijestiti nadležna tijela entiteta i Brčko distrikta BiH i svu preostalu količinu vakcine vratiti na mjesto distribucije uz očuvanje hladnog lanca radi njihove eventualne redistribucije.

12. FINANSIRANJE

Vakcine su obezbjeđene iz sredstava Evropske Unije i Švedske agencije za razvoj (SIDA).

Implementacija vakcinacije s vrši iz sredstava nadležnih tijela entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Trošak provođenja vakcinacije uvezenih životinja u karantinu snosi vlasnik / uvoznik životinja, a same vakcine će biti obezbjeđene iz sredstava Evropske Unije i Švedske agencije za razvoj (SIDA).

13. MJERE U SLUČAJU SUMNJE NA BOLEST KVRGAVE KOŽE

Ukoliko se u bilo kojoj fazi provođenja vakcinacije postavi sumnja na prisustvo bolesti kvrgave kože, potrebno je postupiti sa odredbama Pravilnika o mjerama za kontrolu određenih bolesti životinja i posebne mjere za vezikularnu bolest svinja („Službeni glasnik BiH“, broj 15/11).

Bolest se smatra potvrđenom ukoliko se PCR testom utvrdi prisustvo virusa bolesti kvrgave kože.

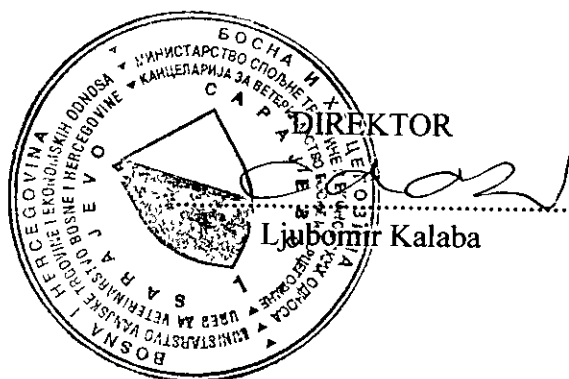
U slučaju potvrde bolesti provode se mjere u skladu sa Pravilnikom o mjerama za kontrolu određenih bolesti životinja i posebne mjere za vezikularnu bolest svinja („Službeni glasnik BiH“, broj 15/11) i vrši obavezno prijavljivanje OIE-u i Evropskoj Komisiji putem sistema ADNS.

Uzimanje i dostavljanje uzoraka u slučaju sumnje opisano je u tački 8. ovog Programa.

14. STUPANJE NA SNAGU

Ovaj Program stupa na snagu danom donošenja i biće dopunjavan u skladu sa epidemiološkom situacijom.

Broj: 02-4-27-20-7-8/18
Datum: 14.03.2018

Prilog I.

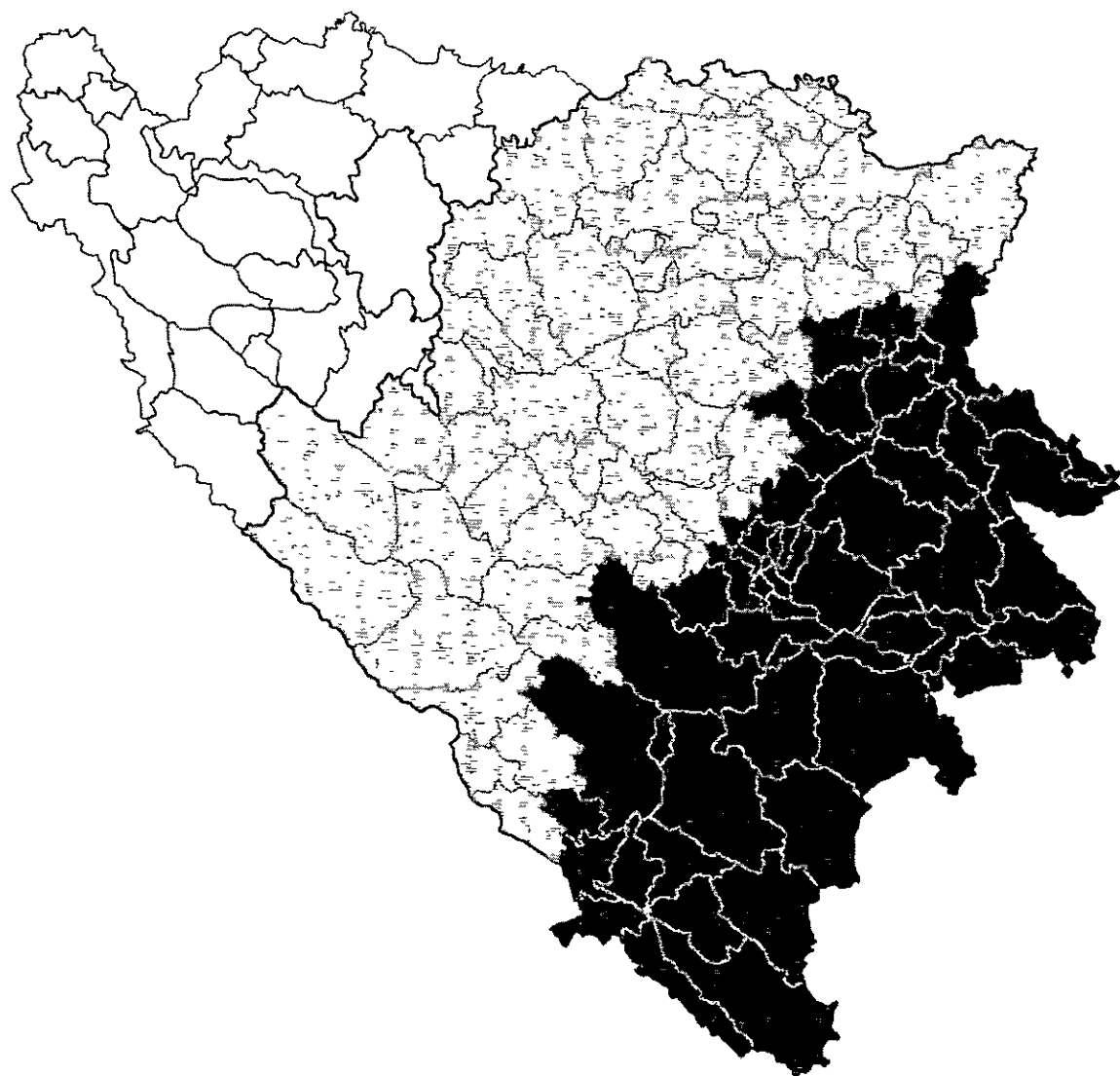
PLAN VAKCINACIJE PO OPŠTINAMA

Opština	Entitet	Veterinarska organizacija	Zona	Broj goveda
Čapljina	FBiH	VS VETAGRO	Zona A	500
Čitluk	FBiH	VS Dr.Markota i dr	Zona A	300
Goražde	FBiH	VS Goražde doo Goražde	Zona A	500
Hadžići	FBiH	VS Vet doo Hadžići	Zona A	500
Ilijaš	FBiH	VS Di-vet doo Ilijaš	Zona A	1100
Kalesija	FBiH	VS Vetpromet doo Kalesija	Zona A	5000
Kalesija	FBiH	VS Per-vet doo PJ Tojšići - Novo Naselje	Zona A	1300
Kalesija	FBiH	VS Kalesija doo Kalesija	Zona A	2800
Kladanj	FBiH	VS Animal Prof doo Kladanj	Zona A	1500
Konjic	FBiH	VS Konjic	Zona A	2000
Mostar	FBiH	VS Bišće polje	Zona A	600
Mostar	FBiH	VS Export -import	Zona A	500
Olovo	FBiH	VS Olovo doo Olovo	Zona A	850
Sarajevo	FBiH	KJP Sarajevo	Zona A	6000
Stolac	FBiH	VS Stolac doo Stolac	Zona A	1700
Živinice	FBiH	VS Paprikić doo Živinice	Zona A	1800
Živinice	FBiH	VS Zenvet doo Živinice	Zona A	1400
Živinice	FBiH	VS Živinice doo Živinice	Zona A	4000
Bileća	RS	AD VS "Bileća"	Zona A	10500
Bratunac	RS	VA "Veterinaria"	Zona A	700
Bratunac	RS	VA "Veta"	Zona A	700
Čajniče	RS	OJP VA "Čajniče"	Zona A	4000
Foča	RS	AD VS "Foča"	Zona A	5300
Foča	RS	VA "Čone"	Zona A	4000
Gacko	RS	AD VS "Gacko"	Zona A	4000
Han Pijesak	RS	JVA "Han Pijesak"	Zona A	850
Istočna Ilidža	RS	VA "Ilidža"	Zona A	400
Istočna Ilidža	RS	VA "Mastino"	Zona A	400
Istočni Stari Grad	RS	VA "Veterinar"	Zona A	300
Istočni Stari Grad	RS	VA "Jugo vet"	Zona A	400
Istočno Novo Sarajevo	RS	VA "Vetanova"	Zona A	300
Istočno Novo Sarajevo	RS	VA "Veterinar"	Zona A	300
Kalinovik	RS	V A. "Lane"	Zona A	1400
Ljubinje	RS	VA „Šijaković"	Zona A	400
Milići	RS	VA "Zanum"	Zona A	1400
Nevesinje	RS	AD VS "Nevesinje"	Zona A	4000
Nevesinje	RS	VA "Damjanac company"	Zona A	3300
Novo Goražde	RS	VA "Animal Vet A"	Zona A	400

Osmaci	RS	VA "Osmaci"	Zona A	1400
Pale	RS	VA „ZOO-VET"	Zona A	1700
Rogatica	RS	AD VS "Rogatica"	Zona A	1000
Rudo	RS	BA "Savo vet"	Zona A	1000
Sokolac	RS	AD VS "Sokolac"	Zona A	5500
Srebrenica	RS	JP VS "Srebrenica"	Zona A	1300
Šekovići	RS	AD VS "Šekovići"	Zona A	2000
Trebinje	RS	VA "Dana"	Zona A	700
Trebinje	RS	VA "SRNA"	Zona A	850
Trnovo	RS	VA "Ilidža"	Zona A	400
Trnovo	RS	VA "Mastino"	Zona A	400
Višegrad	RS	AD VS "Višegrad"	Zona A	850
Vlasenica	RS	AD VS "Vlasenica"	Zona A	1300
Zvornik	RS	AD VS "Zvornik"	Zona A	2000
Zvornik	RS	VA "Vet-Medika"	Zona A	1000
Zvornik	RS	VA "Drina-vet"	Zona A	1300
Zvornik	RS	VA "Tomić"	Zona A	1400

Prilog II

Karta sa područjima vakcinacije (zona A – tamno plava; zona B – svijetlo plava; zona C - bijelo)

Prilog III

Serijski broj

OBRAZAC ZA PROVOĐENJE VAKCINACIJE GOVEDA PROTIV BOLESTI KVRGAVE KOŽE

B	A	Identifikacijski kôd imanja										Vlasnik imanja (ime i prezime)		Koordinate imanja		
		Općina					Mjesto					Adresa		Tel/mob vlasnika imanja		
		Naziv veterinarske organizacije					Mjesto veterinarske organizacije					Adresa veterinarske organizacije		Telefon veterinarske organizacije		
PODACI O VAKCINACIJI	Rb	Identifikacijski broj goveda										Spol (M/Ž)	Proizvodna kategorija goveda	Starost goveda	Napomena	
	1															
	2															
	3															
	4															
	5															
	6															
	7															
	8															
	9															
	10															
	11															
	12															
	13															
	14															
	15															
	16															
	17															
	18															
	19															
	20															
	21															
	22															
	23															
	24															
	25															

Navesti naziv vakcine i serijski broj

Datum i potpis vlasnika

M. P.

Datum i svojeručni potpis veterinara
(Obavezno upisati ime i prezime štampanim slovima i staviti faksimil - pečat)

NAPOMENA: Ukoliko određene životinje nisu vakcinisane, navesti razlog za neprovođenje vakcinacije i identifikacione oznake tih životinja.

